

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Theologiæ Scholasticæ natura, & utilitas ejusdemque contra
Sectarios defensio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

XII. Dividitur Theologia in Positivam, Scholasticam, & Moralem.

Dividitur porro Theologia in Positivam, Scholasticam, & Moralem. Positiva in Scripturae Sacrae interpretatione tota versatur: ideo verò dicitur Positiva, quòd scripturae loca explicando, Theologia Scholastica ponat fundamenta, quae scilicet divino verbo in his conclusionibus deducendis, eruendis, &que veritatibus maximè innititur. Moralis ad mores pertinet, casuumque resolutioni attendit. Scholastica explicabitur sectione sequente.

SECTIO SECUNDA.

Theologia Scholastica natura, & utilitas, ejusdemque contra Sectarios defensio.

I. In Ecclesia semper existit Theologia.

NULLO non tempore in Ecclesia existit Theologia, utpote quae ab ipsis Christianae religionis ac fidei primordiis, longo jam annorum, imò saeculorum, tractu ad nos usque, nunquam intermisso cursu, devenit. Non tamen eadem semper fuit illius tradendae ratio: quamvis namque id sibi praefixum haberent omnes, ut per eam mysteria fidei (quod Theologia, ut diximus, munus est) illustrarent, olim nihilominus fusiore, & quod inde fere sequitur, confusiore dicendi genere, modoque ad conciones potius quam scholas accommodato, à suis auctoribus tractabatur.

II. Theologia Scholastica in quo differat ab antiqua.

Jam verò Theologia Scholastica, licet iisdem, quibus antiqua, utatur principiis, divinæque Scripturae testimoniis, decretis Conciliorum, & Ecclesiae sanctionibus, Sanctorumque Patrum auctoritate, velut fundamentis nitatur, haec tamen omnia eâ ratione & methodo pertractat, ut & clarius percipi, & facilius retineri possint. Quae enim in Patrum scriptis sparsa hinc inde continebantur, nec nisi labore summo ac defatigatione inveniri poterant, ita eruditorum hominum operâ ad certâ quaedam capita sunt redacta, suoque loco singula & ordine digesta, ut ea quaeque in promptu semper habeat, possitque sine difficultate & molestia pro libitu percurrere.

III. Theologia Scholastica in quo differat ab antiqua.

Accedit brevis quidam & concisus, quo in scholis jam utuntur Theologi, loquendi ac disputandi modus, qui quò strictior, eò nervosior; quippe qui paucis multa complectitur: nec fusa, atque in longum protractâ oratione, & quasi eminus, sed pressè & cominus pugnatur: cumque ad certas omnia leges, praescriptamque argumentandi formam severe exiguntur, & ad hanc velut ad lapidem lydiûm singula explorantur, fucatum à vero, adulterinum à sincero, vitiatum ab integro facile fecernitur. Hinc invictè veritatis vis ac splendor emicat, jucundissimèque suis radiis intuentium oculos oblectat: inde verò falsitas, quantumcumque speciosus, artificiosissimèque contextis verborum involucris obtegatur, patet illicò, & è tenebris, sophismatum scilicet latebris, in lucem eruta, ab omnibus exploditur, eoque tetrior ac deformior apparet, quò einentitè veritatis integumento occultata, & furtivis ornata pennis, alienum sibi fulgorem adscisciebat. Denique nihil suo calculo firmat Theologia, quod non solidis nitatur rationibus, argumentorumque vi & pondere comprobetur, reliqua ut spuria rejicit & supposititia.

IV. Cur hujus temporis ha-

Hinc atrox illud Sectariorum in Theologiam Scholasticam odium, in quam proinde acerbè invehantur, remque maximè perniciosam pronunciant, R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

& à scholis atque hominum cœtu penitus ablegandam; quòd nimirum hac stante, frustra se quidquam contra fidei dogmata moliri ac machinari perspiciant, technasque suas omnes & argutias, si illius momentis expendantur, nullius esse momenti deprehendi, ac velut umbras ad solem evanescere. Hinc Lutherus Theologiam nihil aliud quàm inscitiam, inanemque fallaciam esse affirmat, & Academas, ubi illa docetur, Lupanaria vocat Antichristi. Denique D. Thomam Theologorum Principem, doctrinâ vitæque sanctitate toto orbe clarissimum, inter septem phialas iræ Dei numerat, gravissima hominibus mala inferentes. Calvinus etiam, aliisque hujus temporis haeretici, eandem acriter insectantur, nullumque finem faciunt probris eam & convitiis impetendi. Sed quemadmodum, ut dici solet, laus est laudari à laudato viro, ita ab istiusmodi hominibus, qui & propter fœdos errores, & contumaciam, ab Ecclesia proscripti sunt, & ob nota seclera ac flagitia infames, nullum dedecus aut vituperium est vituperari. Imò non in postremis nobilissimæ hujus scientiæ laudibus ponendum existimo, quòd illos hostes habeat & impugnatores.

reticet displicent Theologia Scholastica.

Sectariorum in Theologiam convitiis.

V. Erasmi temeritas.

Sectariis hac in parte ducem se & antesignanum præbuit Erasmus, homo prophanus & præceps, qui ex innatâ animi audacia, dicendique libertate, in quavis cæcò quodam impetu se ingessit, unde & hanc, quam non intellexit, scientiam, consuetâ suâ diacitate vellicare & carpere cœpit: imò, ut ait Salmeron, multis injuriosis verbis, & atrocibus contumeliis eam est consecratus.

Salmer. To. I. Proleg. 18. §. Denique inter.

VI. Erasmus hujus temporis haereticum occasum.

Nec mirum si hac in re procaciorum se ostenderit Erasmus, & in propugnatrice fidei Theologia impetenda pernicioso haeretico præverit exemplo, cum & Fidem ipsam impugnandi, ansam iisdem præbuerit, sacris scilicet codicibus vim inferendo, variaque Divini Verbi testimonia temerario planè ausu ad sensus parum sanos detorquendo. Quamvis enim nihil affirmaret ipse, sed dubitans tantum procederet, interrogando nimirum num hæc aut illa Scripturae loca tali vel tali modo (pessilentibus quidem illis & Orthodoxæ fidei, sensuique, quem de istis tenet Ecclesia, contrariis) intelligi non possent, digito fontes, aut sentinas potius, ostendit, unde lutulenta illa Sectariorum hujus temporis doctrina profuxit, quæ fœda colluvie totam fermè inundavit Europam. Lutherus siquidem quæ ambigendo scriptis suis inferuerat Erasmus, avidè arripens, ex illius dubiis suas formavit assertiones, faculentasque cudit haereses, & innumeros homines veneno suo infecit. Hinc nihil eo tempore pervulgatius, quàm Erasmus posuisse ova, & Lutherum inde exclusisse basilico. Imò Erasmus dubitando, & Lutherus asserendo, ita sese invicem referebant, & in eodem veluti conspirare videbantur, ut tunc omnibus esset in ore, aut Lutherum Erasmus are, aut Erasmus Lutherum are.

Ex Erasmi dubiis Lutherus eruit assertiones.

VII. Surius A.A. no 1536. §. Eodem anno.

Monuit eum amicè Thomas Morus, qui hominem propter ingenii acumen, eximiasque naturæ dotes, ac singularem in linguis ac humanioribus literis peritiam amavit, ut, Divi Augustini exemplo, scripta sua retractaret, & corrigeret: quod quantumvis, ut tanto viro deferre videretur, facturum se susciperet, nihilque sibi magis in votis esse præ se ferret, id tamen non serio ipsum intendisse docuit eventus; dum enim de die in diem differt, tandem, re infecta, diem clausit extremum, & in frigidis illis desiderii Desiderius extinctus est, mansitque in hominum recordatione magna potius fama, quàm bonæ.

TOMVS I. Sed nec malignitas & pernicacia Lutheri, nec Erasmi dicacitas quidquam de Theologia dignitate, splendore, & maiestate imminuit; altior est, quam ut huiusmodi jaculis ledatur; eam proinde quisquis impetit, perinde facit ac rudes illi ac barbari homines, qui solem sagittis figere nitentur, quæ in eorum capita recedentes, emittentibus exitio fuerunt.

Stat ergo stabitque, nequicquam freudentibus adversariis, Theologia: stat, inquam, velut munitissimum Fidei propugnaculum, ac turris David, ex qua mille clypei pendunt, omnis armatura sortium: quæ nimirum Ecclesiæ ac Fidei hostium vim & impetum retundit, conatusque omnes, quantumcumque vehementes ac furiosos, enervat penitus & elidit.

Hinc tanta semper in Christiana Republicâ cura & sollicitudo, ut frequentes instituerentur Academiae, ubi tanquam in palastra exerceretur iuventus, Philosophicisque ac Theologicis studiis imbueretur. Hinc etiam apud probos omnes summâ ubique in æstimatione fuerunt, qui eximiam in Theologia scientiam essent consecuti, singularisque iis honos velut Ecclesiæ columnis est habitus.

Hanc ob causam, ut de aliis tacem, tot laudibus & præconiis celebratur, nationumque omnium calamis & linguis ad cælum usque extollitur Theologorum Princeps Sanctus Thomas; quod scilicet divinis scientiæ suæ radiis tantopere Ecclesiam illustraret: ad quem proinde tanquam ad oraculum confluebant omnes, & in rebus quibusque gravissimis ex ore ejus pendebant. Nec vivus tantum sapientissimis suis responsis cunctorum votis adfuit, sed post mortem quoque non mediocriter jam iis prodest, qui in divinis ejus semperque victuris scriptis assidue versantur, indeque lucis in se aliquid derivant, atque ex ejus face suas accendunt, Angelicam ejus doctrinam feliciter assecuti. Qui & ipsi, tanti Ducis vestigiis insistentes, non minimo Ecclesiæ & ornamento sunt, & subsidio.

Ut verò piis omnibus singularem opem & solatium præstitit summus hic vir, ita perduellibus & Fidei hostibus maximo extitit terrori, utpote quorum technas & fallacias profundissimâ suâ sapientiâ dissolvit. Unde ex iis quidam, Orthodoxis maxime insensu, quique nihil magis quam Catholicum nomen extinctum cupiebat, cum id, stante D. Thomæ doctrina, fieri posse desperaret, in hanc vocem prorupit: Tolle Thomam, & dissipabo Ecclesiam. Hæc de Theologiæ Scholasticæ dignitate, utilitate, & præstantiâ dicta sunt. Qui plura cupit, legat Melchii. Cano l. 8. de locis Theolog. c. 1. Salmer. To. 1. Pro leg. 18. Valent. 1. p. d. 1. q. 1. puncto 2. Possévinum lib. 3. Bib. selectæ, c. 1. 2. 3. 4. & 5. Vafq. 1. p. q. 1. a. 1. disp. 3. cap. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. Tannerum 1. p. disp. 1. q. 1. dub. 2. Arragam 1. p. d. 1. f. 4. n. 40. & alios. Nunc quid opponant adversarii, videamus.

SECTIO TERTIA.

Sectatorium contra Theologiam Scholasticam objectiones.

I. Obiectio: Obiciunt primò, quæstiones varias leves & inutiles in Theologia, prout nunc tractatur, discuti, rebusque inanibus planè ac frivolis

Scholasticis scripta sua referre. Sed hoc, ut verum esset (quod tamen in Scholasticorum libris non animadverto) non Theologiæ, sed Theologiæ tractantium est vitium, seu scientiæ, ut in simili loquitur Aristoteles, non scientiæ: & parum sanè æquum videtur, ut unius fortè vel alterius culpa in Theologos omnes refundatur; sicut si pictor incitè imaginis lineamenta ducat, & pro equo aut leone monstrum formet, non opinor, dicent id universo pictorum cœtui vitio vertendum: nec si Poëta quilibet insullum aliquod carmen pangat, lauream propterea Poëtarum omnium capitibus esse detrahendam.

Obijciunt secundò; incongruè planè ac barbè loqui Theologos, variisque & crassis eorum scripta contra correcti sermonis regulas erratis passim scaterere. Non ibo inficias, huiusmodi navos in quorundam Theologorum scriptis interdum reperiri; imò nonnulli, ut suam hac in parte inopiam celent, & linguæ latinæ, quam in primâ ætate addiscere neglexerunt, ignorantiam dissimulent, non multum requirendum aiunt, quo sermone utatur Theologus, & modò res dictæ sanæ sint ac solidae, nil ei de vocibus laborandum; is namque, inquit, est Theologiæ splendor, & innatus decor, ut adfictitio ornatu non indigeat, suisque mavult, quàm alienis coloribus apparere. Et hoc pacto pergunt, ad rem attenti, non admodum de Prisciano solliciti.

Ast hi parum suo honori, parum Theologiæ dignitati consulunt, dum scientiam hanc scientiarum Reginam tam vili lacerant, ex tot fragmentis confuta & confarcinata induunt, ac tam fecidis eam sordibus aspergunt. Apud æquos tamen eorum æstimatores, nihil hinc de nobilissimâ hujus scientiæ excellentiâ & existimatione decedere debet, nec ob paucorum incitiam, barbæ locutionis nota omnibus iniuri, cum plerique sermone maxime congruo utantur, suasque lucubrations terse satis ac nitidè scribant, nec ob res dictas tantum, sed dicendi etiam modum, commendationem mereantur.

Obijciunt tertio, Doctores Scholasticos Theologicis suis disputationibus varias inserere quæstiones Philosophicas; quæ tamen praxis olim sanctis Patribus mirum in modum displicuit, nihilque Theologo cum Philosophis commercii esse voluerunt. Unde Tertullianus Homogenem hoc nomine acriter reprehendit, insuperque Philosophos appellat Patriarchas Hereticorum.

Ad hoc Respondeo, Philosophicas disciplinas Theologiæ non mediocriter deservire: si enim, ut rectè Theodoretus Sermone de Providentiâ, Artes omnes & scientiæ à se invicem postulent officium, & mutuis sentent auxiliis, id inter nullas clariùs quàm inter Philosophiam & Theologiam cernitur; ob ignorantiam quippe Philosophiæ graves subinde in Theologia oriuntur errores. Exempli causâ, docet Fides esse in Trinitate unam Essentiam, & tres Personas: quo pacto hoc explicabit Theologus, nisi quid Essentia, quid Persona sit, imò quid Subsistentia, quid Relatio quâ una Persona in Divinis aliam respicit, intelligat: hæc autem non nisi ope Philosophiæ noscuntur. Qua etiam ratione, Incarnationis mysterium, & Unionem Hypostaticam declarabit Theologus, si quid Uno, quid Hypostasis sit, ignoret? quæ tamen nullus novit, qui in Philosophicis disciplinis non est versatus. Illæ ergo quæstiones Philosophicæ, quæ ad res Fidei declarandas videbantur necessariae, à Scholasticis olim in Theologia tractabantur; nunc autem cum Philo-

Theologorum scripta rebus inutilibus esse referri.

Vnius culpa in omnes injustè refunditur.

II. Obiectio: Theologos incongruè loqui & barbè.

Præpostera quorundam ratiocinatio.

III.

Paucorum incitiam omnibus non imputanda.

IV. Obiectio: Theologicis disputationibus inseri Philosophicas.

V.

Inter Philosophiam & Theologiam maxime subordinatio.

Quarum olim Philosophicæ quæstiones in Theologia tractabantur.

VIII. Theologiam quisquis impetit, solem sagittis figere nititur.

IX. Theologia munitissimum Fidei propugnaculum.

X. Quem in finem instituta Academia.

XI. S. Thomas Theologorum Princeps.

Quantum Orbi presit Angelicus Doctor.

XII. S. Thomas fidelibus est solatio, hereticis terrori.